

I G L H R C

HUMAN RIGHTS FOR EVERYONE.
EVERYWHERE.

چگونه در ایران از حقوق قانونی خود در جایگاه یک متهم همجنس‌گرا دفاع کنیم

راهنمای آموزشی ویژه جامعه دگرباشان ایران

INTERNATIONAL GAY AND LESBIAN HUMAN RIGHTS COMMISSION

2013

تمام حقوق این اثر محفوظ و مخصوص کمیسیون بین‌المللی حقوق بشر زنان و مردان همجنس‌گرا IGLHRC است. این اثر مطابق قوانین بین‌المللی به ثبت رسیده است و مانند دیگر مطالب مندرج در تارنمای IGLHRC تکثیر و باز نشر آن توسط نهادهای غیرانتفاعی یا آموزشی به صورت رایگان، آزاد است و نیازی به اجازه کتبی نیست. هرگونه ارجاع به این اثر یا بازنشر آن باید با ذکر مأخذ آن همراه باشد.

چگونه در ایران از حقوق قانونی خود در جایگاه یک متهم «همجنس‌گرا» دفاع کنیم

راهنمای آموزشی

ویژه جامعه دگرباشان ایران

کمیسیون بین‌المللی حقوق بشر
زنان و مردان همجنس‌گرا

I G L H R C
INTERNATIONAL GAY AND LESBIAN
HUMAN RIGHTS COMMISSION

Copyright © 2013 by IGLHRC.

شماره ثبت بین‌المللی: 1-894256-61-5

بهار 1392 – 2013

درباره ما

کمیسیون بین‌المللی حقوق بشر مردان و زنان همجنس‌گرا (ایگلهارک)

یکی از سازمان‌های عمده بین‌المللی است که به نمایندگی از طرف کسانی که زندگی‌شان به خاطر گرایش و هویت جنسی یا گفتار و عقاید خود، با تبعیض و سوءاستفاده عجن شده است، به دفاع از حقوق بشر می‌پردازد. ایگلهارک در سال ۱۹۹۰ تاسیس گردید و یک سال بعد به عنوان یک سازمان غیر انتفاعی ثبت شد. این سازمان از سال ۲۰۱۰ تاکنون، از سوی شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد به عنوان عضو مشورتی سازمان ملل مورد رسمیت قرار گرفته است. دفتر مرکزی سازمان، در شهر نیویورک، در ایالات متحده آمریکا قرار گرفته است و از طریق کارکنان و دفاتر دیگر خود، در آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین فعالیت می‌کند.

برنامه خاورمیانه و شمال آفریقای ایگلهارک، جدیدترین بخش از

فعالیت‌های موسسه ماست. این برنامه در سال ۱۳۸۸ و با هدف همکاری با اعضای جامعه دگرباش، افرادی که با همجنسان خود رابطه دارند، فعالان حقوق دگرباشان جنسی، و نیز متحدان آنها در سایر جنبش‌های حقوق بشری و عدالت اجتماعی بوجود آمد. فعالیت‌های ما در این منطقه بسته به شرایط هر کشور، اولویت‌های داخلی، و نیز نیازهای فعلی سازمان‌ها و نهادهای همکار متفاوت است.

هدف بخش ایرانِ موسسه ایگلهارک مبارزه علیه دگرباش‌هراسی

نهادهی شده در کلیه اشکال حقوقی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی آن است. ایگلهارک برای تحقق این هدف، با اعضای جامعه دگرباشان جنسی ایرانی، دوستان جامعه دگرباشان و نیز کارشناسان همکاری می‌کند تا با کمک آنها منابعی تولید شود که بتوان از آنها در راه تحقق برابری و عدالت در ایران استفاده کرد. تیم ویژه ایران ایگلهارک از پیشنهادها و انتقادات شما استقبال می‌کند. شما می‌توانید از طریق این ایمیل با ما تماس بگیرید: iran@iglhc.org

ایگلهارک پس از بررسی‌های فراوان، از یکی از بهترین کارشناس خبره و باتجربه برای نگارش کتابچه‌ی راهنمای حاضر، دعوت به همکاری به عمل آورد. این جزوه در مراحل متعدد توسط کارشناسان ایگلهارک بررسی شده است.

روش‌شناسی

برای تدوین مطالب این راهنما، ما با اعضای جامعه دگرباشان در مراحل مختلف - از جمله در مرحله توسعه مفهومی، جمع‌آوری اطلاعات، نوشتن، ویرایش و انتشار مطالب - مشورت‌های گسترده‌ای انجام داده‌ایم. قبل از انتشار این راهنما، مطالب این کتابچه برای اظهار نظر در اختیار گروهی از مشاوران مستقل قرار داده شد.

متن اولیه این جزوه توسط یک حقوقدان بارز که بعنوان مشاور با سازمان ما همکاری می‌کند، نگاشته شده است و سپس مطالب آن توسط اعضای سازمان ما، کارشناسان صاحب نظر، و نیز فعالان ایرانی حقوق دگرباشان جنسی مورد نقد، بازنویسی و تدوین مجدد قرار گرفت.

قدردانی

هرچند که بدلیل ملاحظات امنیتی قادر به نام بردن از بسیاری از کسانی که در اجرای این پروژه ما را یاری داده‌اند نیستیم، اما ایگلهارک مایل است که از تک تک این افراد بدلیل سهم خطیرشان در این پروژه سپاس‌گزاری نماید. ایگلهارک بخصوص از گروهی از فعالین، کارشناسان حقوقی و متخصصین رسانه‌ای که در گردهم‌آیی ایگلهارک در دوسلدورف آلمان در مردادماه ۱۳۹۱ حضور به هم رساندند، قدردانی ویژه می‌کند. مشارکت آنها در امر تدوین این کتابچه راهنما و نیز سایر فعالیت‌های ایگلهارک در امور ایران کمک فراوان به ما کرده است.

فهرست مندرجات:

3	پیش‌گفتار
5	مفاهیم و کلیات
14	راه‌کارهای گریز از تعقیب جزایی
17	آغاز پرونده قضایی و مراحل آن
26	آشنایی با تشکیلات قضایی
28	بازداشتگاه‌ها و زندان
29	بررسی‌های متداول

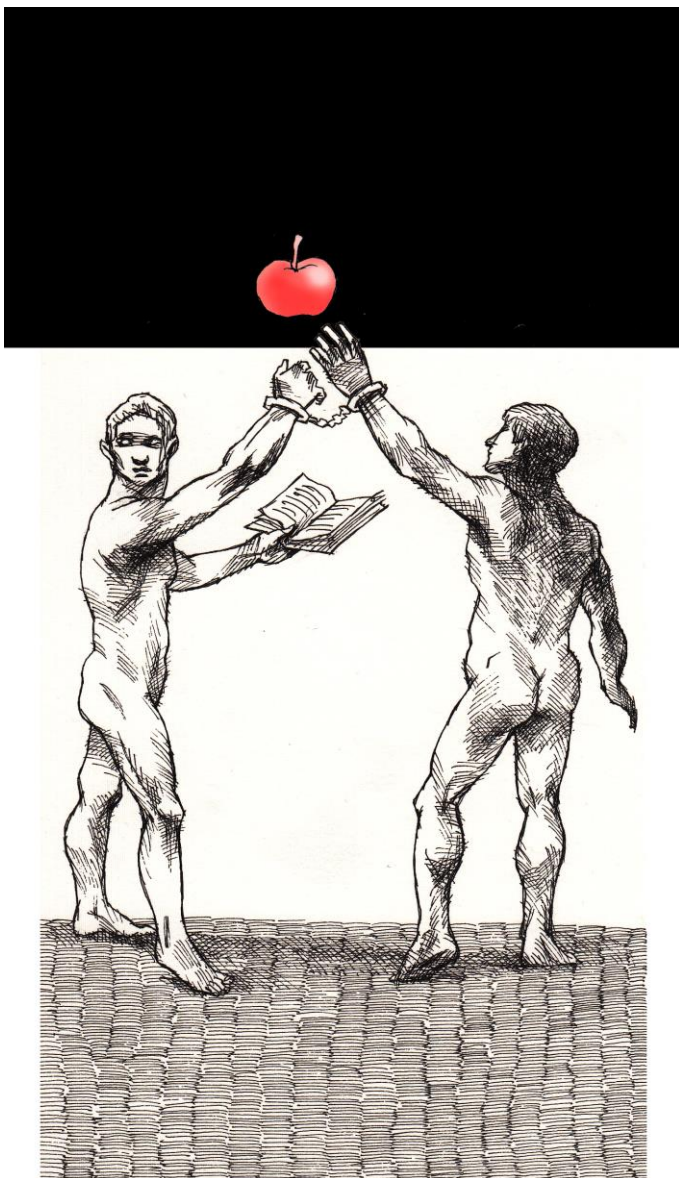
پیش‌گفتار

در این یادداشت کوتاه سعی می‌شود تا حد امکان با به‌کارگیری زبانی غیرحقوقی، برخی از پیچیدگی‌های قانونی که آگاهی از آنها می‌تواند به تامين حقوق متهمان دگرباش در دادسراها و دادگاه‌ها و... در ایران کمک کند، توضیح داده شود.

از آنجا که در ایران، داشتن هویت جنسی متفاوت از تعاریف حاکم، به خودی خود و حتی بدون داشتن روابط جنسی مشخص، می‌تواند ایجاد مشکل کند، لازم است که «جامعه دگرباش ایران» از حداقل‌های موازین قانونی مطلع باشد تا به هنگام گرفتاری یا در دسرهای حقوقی، بتواند بیشترین تاثیر ممکن را در روند پرونده‌ها و نتیجه نهایی بگذارد.

این سخن به این معنا نیست که با مطالعه این جزوه، شما از داشتن وکیل دادگستری یا برخورداری از خدمات یک مشاوره حقوقی معتمد بی‌نیاز می‌شوید. بنابراین، توصیه می‌شود ضمن فراگیری این موازین حقوقی و در میان گذاشتن آن با سایر دوستان‌تان، حتماً به هنگام گرفتار حقوقی یا بازداشت به وکیل یا مشاور حقوقی معتمد مراجعه کنید. آدرس و شماره تماس این وکلا یا مشاوران حقوقی معتمد را می‌توانید از سازمان‌های مدافع حقوق دگرباشان جنسی یا فعالان این حوزه جویا شوید.

Tuka Neyestn

بخش اول

مفاهیم و کلیات

تمامی رفتارهای شما مجازات ندارد و «جرم» محسوب نمی‌شود

ماموران انتظامی یا کارمندان قضایی که شما را دستگیر می‌کنند، موظف هستند عنوان دقیق حقوقی اتهامی را که به شما وارد کرده‌اند، بیان کنند. بنابراین، لازم است که در صورت بازداشت شدن، از این عناوین مجرمانه و معنای هر یک از آنها آگاه باشید تا بتوانید بهترین دفاع را از خود بکنید. در اینجا به عناوین مجرمانه‌ای که حکومت ایران در رابطه با رفتارهای همجنس‌گرایانه تعیین کرده است، اشاره می‌شود. دقت کنید که تنها این موارد جرم تلقی می‌شود، نه هر چه به شما نسبت می‌دهند.

«لواط» یا ارتباط جنسی مردان با یکدیگر

مهم‌ترین عنوانی که در مقررات کیفری ایران به عنوان «جرم» تعریف شده است، «لواط» یا ارتباط جنسی میان مردان است. لواط، واژه‌ای است عربی که در اصطلاح حقوق کیفری اسلامی، به رابطه جنسی بین دو همجنس مرد از طریق مقعد اطلاق می‌شود.

«لواط» تنها به رفتار کامل جنسی یا «سکس کامل» گفته می‌شود

از آنجا که برای تحقق لواط، سکس باید به طور کامل انجام گرفته باشد، معمولاً بازجویان، بازپرسان یا قضات دادگاه‌ها در سوالات خود سعی می‌کنند تا به مصداق اسلامی و فقهی این جرم اشاره کنند تا در پاسخ‌های شما، اقرار لازم را بگیرند. بنابراین، با تأکیدی مشخص در میان پرسش‌ها می‌پرسند: «آیا آلت تناسلی به مقعد وارد شده است یا نه؟»

هدف از طرح این سوال، تعیین نوع اتهام و مجازات است. در مواردی که «دخول» (در اصطلاح قانونی و متداول در دادگاه‌های و دادرسی‌های ایران) صورت نگرفته باشد، دیگر مجازات اعدام هیچ یک

از طرفین را تهدید نمی‌کند. اعدام تنها برای زمانی‌ست که دخول صورت گرفته باشد.

لازم به ذکر است که چنانچه به اصطلاح «مفعول رابطه» با اجبار و بدون رضایت، تن به رابطه «کامل» داده باشد، تنها «فاعل رابطه» در خطر حکم اعدام قرار خواهد گرفت. در صورتی که هر دو طرف با میل و رضایت خود رابطه برقرار کرده باشند، مطابق قانون مجازات اسلامی مصوب سال 1370، هر دو طرف ممکن است با مجازات مرگ روبه‌رو شوند.

قانون مجازات اسلامی در 1390 تغییراتی داشته است که در صورت اجرایی و نهایی شدن آن تغییرات، تحولاتی نیز در مجازات‌های قانونی مرتبط با «لواط» ایجاد خواهد شد. این تغییرات، چشم‌انداز مثبتی در جرایم مرتبط با همجنس‌گرایی ارائه نمی‌دهد.

در ماده 233 این قانون، مجدداً به اعدام همجنس‌گرایان اشاره شده است. با این تفاوت که «مفعول» در هر صورت اعدام می‌شود (مگر با اجبار یا اکراه تن به رابطه داده باشد) و فاعل «اعدام» نخواهد شد، مگر آنکه متجاوز باشد و بر خلاف میل «مفعول» با او رابطه «کامل» جنسی برقرار کرده باشد.

از سوی دیگر، اگر «فاعل» مجرد باشد، یا در صورت ازدواج، به همسرش (برای برقراری رابطه جنسی) دسترسی نداشته باشد، از مجازات مرگ رهایی می‌یابد.

عنف و اجبار در لواط

همان‌طور که اشاره شد، اگر رابطه به عنف یا اکراه باشد، به این معنا که به اصطلاح «مفعول» برخلاف خواسته یا تمایل خود، تن به رابطه داده باشد، از محکومیت به مجازات مرگ رهایی می‌یابد.

توجه داشته باشید که طرح موضوع عُنْف، اجبار یا اکراه در لواط، همیشه مشکل‌گشا نیست. اگر واقعاً به اجبار و بدون رضایت یا در اثر تهدید و به‌ناچار تن به رابطه داده‌اید، حتماً این موضوع را مطرح کنید؛ اما متوجه باشید که در صورتی که بر خلاف واقع بگویید مجبور به رابطه شده‌اید، طرف مقابل خود را در معرض مجازات مرگ قرار می‌دهید.

گاهی اوقات ماموران انتظامی مبارزه با مفسدات اجتماعی یا بر فرض فردی از اعضای خانواده، یا یکی از مقامات دادرسی و دادگاه‌ها، توصیه می‌کنند که بگویید «مجبور» شده‌اید. اگر چنین چیزی صحت ندارد، به

هیچ عنوان قبول نکنید؛ چرا که پذیرش آن، شما را با دو خطر عمده روبه‌رو می‌سازد:

خطر اول: با این کار می‌پذیرید یا «اقرار» می‌کنید که «رابطه جنسی کامل» یا «لواط» داشته‌اید و حتماً طرف مقابل خود را با خطر اعدام مواجه می‌کنید. در این حالت، رضایت بعدی شما نیز تاثیری نخواهد گذاشت. ممکن است به عنوان «مفعول» از مجازات رهایی یابید، اما فرد دیگر این رابطه ممکن است محکوم به اعدام شود.

خطر دوم: بار اثباتی یا وظیفه ثابت کردن آن که سکس با زور اجبار صورت گرفته است، بر عهده شما قرار می‌گیرد و (به عنوان مدعی) باید بتوانید ثابت کنید که رابطه اجباری بوده است. حال اگر موفق به اثبات چنین ادعایی نشوید، از آنجا که قبلاً به اصل «لواط» و برقرای رابطه کامل اقرار کرده‌اید، خودتان نیز به عنوان «مفعول» با خطر مجازات مرگ روبه‌رو خواهید شد. بنابراین، فریب هیچ وعده‌ای را نخرید و با سنجیدن تمامی جوانب ممکن، به دفاع از خود اقدام کنید. اگر اکراه یا اجباری در کار نبوده است، از طرح این موضوع خودداری ورزید. همان طور که در ادامه نیز توضیح داده خواهد شد، بهترین راه، انکار اصل موضوع و نپذیرفتن موارد اتهامی است. این روش برای هر دو طرف رابطه سودمند است.

لواط چگونه ثابت می‌شود؟

معمولا در دادرسی‌ها یا دادگاه‌های دادگستری ایران از واژه «سکس» استفاده نمی‌شود. توجه کنید؛ وقتی صحبت از «دخول» می‌شود، منظور همان «سکس کامل» است که طی آن، آلت جنسی مردانه باید داخل مقعد قرار گرفته باشد. دلیل اهمیت این موضوع آن است که این امر، لازمه «تحقق جرم» است. به این معنا که اگر با اقرار یا از راه‌های دیگر قانونی «دخول کامل» ثابت نشود، «جرم» مورد نظر نیز محقق نشده است و مجازات اعدام منتفی است.

در نظر داشته باشید که هرچند شرط اصلی اثبات لواط، «چهار بار اقرار در نزد قاضی» است، اما فقط این «اقرار» نیست که موجب اثبات لواط می‌شود. شهادت شهود، (شهادت چهار مرد که عمل را دیده باشند) نیز در «تتوری» می‌تواند موجب اثبات لواط شود. هرچند که این امر به ندرت اتفاق می‌افتد (شاید تنها در محیط‌هایی مانند زندان‌ها یا پادگان‌ها و...) اما استناد به آنچه «علم قاضی» نامیده می‌شود، مناسبانه فراوان دیده می‌شود و خطرناک است.

علم قاضی: اصطلاح «علم قاضی» در مباحث حقوقی و فقهی، بحث پیچیده‌ای است؛ اما به اختصار می‌توان گفت که مطابق قوانین رایج در ایران، در غیاب شواهد و ادله کافی برای اثبات برخی از جرایم - از جمله لواط - قاضی می‌تواند با استناد به علم و یقین خود، به مجرم بودن متهم رای دهد. هرچند «یقین» قاضی باید از راه‌های متعارف، ملموس و قابل استدلال حاصل شده باشد، اما در عمل دیده شده است که برخی قضات، تنها از روی حدس و گمان خود، و بدون توجه به ادله و شواهد موجود، به صدور حکم علیه متهمان می‌پردازند. «علم قاضی» یکی از اصلی‌ترین ابزار «اثبات» جرایم جنسی از نوع «زنا» و «لواط» و «مساحقه» و امثال آن است. پس باید توجه کنید که حتی یک بار اقرار نیز می‌تواند در کنار سایر شرایط پرونده، امکان استناد قاضی به «علم» خود را فراهم کند. بنابراین، بهترین راه گریز از اثبات اتهام لواط، انکار اصل ماجرا یا دستکم دخول یا سکس کامل است.

توجه داشته باشید: بهترین دفاع، انکار اصل ماجرا یا هر نوع رابطه جنسی است.

در جایی از روند پرونده قضایی، به شما ممکن است گفته شود:

- **اتهام شما دایر به لواط فرانت می‌شود، چه دفاع یا حرفی دارید؟**

یا ممکن است گفته شود:

- **اتهام شما دایر به لواط ایقابی (سکس با دخول) فرانت می‌شود، آیا قبول دارید یا خیر؟**

می‌توانید و بهتر است بگویید: «نه، قبول ندارم.» و بهتر است این انکار را بسیار قاطع، واضح و صریح بیان کنید. توجه کنید که مامور یا قاضی نمی‌تواند شما را به پاسخ دادن مجبور کند. اما بهتر است با قاطعیت اتهام را رد کنید.

«نظریه پزشکی قانونی» تا چه میزان می‌تواند به ضرر متهم باشد؟

امکان دارد نظریه پزشکی قانونی به ضرر شما باشد و در آن آمده باشد که سکس یا دخول به مقعد انجام شده است. قاضی یا مامور پرونده، معمولاً با خواندن این نظریه تلاش می‌کند متهم را تحت فشار قرار دهد که کار تمام شده است و باید اقرار کند.

- توجه داشته باشید که در مقررات اسلامی این «اقرار» است که «دلیل حقوقی» محسوب می‌شود، نه «نظریه پزشکی قانونی». چنان که پیش‌تر اشاره شد، بازجو یا قاضی پرونده، نظریه پزشکی قانونی را برای شما می‌خواند تا به شما القا کند که دیگر راهی برای انکار نمانده، تا از شما اقرار بگیرد. این فشار را نباید پذیرفت.

از اینکه «نظریه پزشکی قانونی» علیه شما باشد نترسید. برای رهایی از حکم مجازات اعدام حتماً و در هر شرایطی، دخول یا رابطه

جنسی کامل را منکر شوید. منظور از انکار در اینجا این است که صرف نظر از آنکه شما به اصطلاح «مفعول» یا «فاعل» رابطه بوده باشید، با صراحت دخول آلت تناسلی به مقعد را انکار کنید.

گاه برای انحراف ذهن ممکن است از اندازه دخول سوال شود؛ در این صورت نیز باید بگویید که هیچ میزان داخل نشده است. حتی اگر نظریه پزشکی قانونی چیز دیگری مطرح کند، باید آن را رد کنید. فراموش نکنید که پذیرش نظریه پزشکی قانونی امری اجباری نیست و می‌توان آن را رد کرد. معاینات پزشکی تنها ممکن است در مورد همجنس‌گرایان به اصطلاح «مفعول» جواب دهد، اما این معاینات قادر به اثبات عمل جنسی از سوی همجنس‌گرایان «فاعل» نیست (مگر آن‌که طرفین رابطه در حین رابطه یا به فاصله کوتاهی پس از آن دستگیر شوند و هنوز اسپرم طرف فاعل، بر روی بدن مفعول موجود باشد).

باید توجه داشت که هرچند معاینات پزشکی قانونی ممکن است در برخی مواقع نشان دهد که مقعد فرد مفعول مورد تحریک شیء خارجی قرار گرفته، اما به همان میزان نیز احتمال دارد که معاینات پزشک قانونی قادر به تشخیص هیچگونه صدمه‌ای به مقعد در میان همجنس‌گرایان مفعول نباشد. از این گذشته، تحریک به وسیله شیء خارجی هیچگاه اثبات کننده عمل لواط نیست. نظریه پزشک، مبتنی بر آزمایش و تشخیص احتمال داخل شدن «جسم خارجی» به مقعد است و وکیل می‌تواند آن را بر فرض با توجه به تفاوت شیء خارجی و آلت مردانه مورد تردید قرار دهد، یا استدلال کند که مقعد متهم در اثر یک حادثه و یا برخورد با جسمی سخت صدمه دیده، نه در اثر هم‌وابستگی با مردی دیگر. باید توجه داشت که صدمه دیدن مقعد، به‌خودی خود جرم نیست، بلکه «عمل لواط بین دو مرد» است که در قانون ایران ممنوع شناخته شده است.

گاه شنیده می‌شود که ماموران یا قضات (یا حتی خانواده‌ها یا دیگر زندانیان) به شما می‌گویند که جرم را قبول کنید، زیرا در غیر این صورت اتهام «فرار از جرم» برای شما منظور خواهد شد؛ اما در قوانین ایران، چیزی به نام «فرار از جرم» وجود ندارد. این اصطلاح توسط زندانیان وارد ادبیات زندان شده است و ماموران گاهی از آن برای گرفتن «اقرار» از متهمان ناآشنا با قوانین استفاده می‌کنند.

یادآوری مهم: از رابطه خود عکس و فیلم تهیه نکنید.

در صورت بازداشت، همیشه امکان آنکه تصاویر یا فیلم‌های خصوصی شما لو برود و در نهایت شما زیر فشار این اتفاق، اقرار کنید وجود

دارد. با این وجود حتی در صورت وجود چنین تصاویری بهتر است انکار کنید. عکس و فیلم، به‌زحمت می‌تواند «سند حقوقی» به شمار آید. وکیل‌تان در این زمینه می‌تواند به شما کمک مهمی کند.

فراموش نکنید که تحت هیچ شرایطی نباید «اقرار به جرم در حضور قاضی» صورت گیرد. حتی اگر سرنخ‌هایی هم برای اثبات اتهام وجود داشته باشد، چنین کاری نکنید. «انکار»، بهترین کمکی است که می‌توانید به خود، وکیل‌تان و متهم دیگر در پرونده بکنید.

جرم تفخیز

در تعریف قانونی تفخیز آمده است: «قراردادن اندام تناسلی مرد بین ران‌ها یا نشیمن‌گاه انسان مذکر.»

مطابق ماده 235 قانون مجازات اسلامی (مصوب 1390)، مجازات این جرم در شرایط معمولی ۱۰۰ ضربه شلاق است، مگر در صورت «تکرار جرم». منظور از تکرار، این است که کسی سه بار به جرم تفخیز، به شلاق محکوم شود و در هر نوبت نیز حکم او اجرا شود. در چنین موقعیتی، در نوبت چهارم حکمش اعدام خواهد بود.

اهمیت جرم تفخیز

اگرچه مجازات اولیه تفخیز اعدام نیست. اما برای یک زندگی عادی همجنس‌گرایانه، چنین امری خطرناک است؛ چون پس از سه بار گرفتاری حقوقی و اجرای حکم شلاق، در نوبت چهارم ممکن است متهم به اعدام محکوم شود.

دلیل دیگر اهمیت این جرم آن است که «تفخیز» از جمله جرایم به اصطلاح «حدی» است. ویژگی این گونه جرایم در قوانین ایران این است که موجب محرومیت فرد از حقوق اجتماعی (مانند گرفتن مجوز کسب یا فعالیت‌های اقتصادی و شغلی و موارد مشابه) می‌شود.

مساخه (همجنس‌گرایی زنان)

به دلیل اهمیت و مجازات بسیار سنگینی که جرم «لواط» همراه دارد، مواردی که تاکنون به آن پرداخته شد، عمدتاً درباره رفتار همجنس‌گرایان مرد بود. اما واقعیت این است که زنان همجنس‌گرا یا لژیون‌های ایرانی نیز در معرض خطر «مجازات حدی» و حتی اعدام قرار دارند. فراموش نکنید که «مساخه» نیز در شرایطی می‌تواند خطر اعدام داشته باشد.

در تعریف قانونی «مساخه» در ماده 238 قانون مجازات اسلامی آمده است: «همجنس‌بازی زنان است با اندام تناسلی. مساخه

عبارت است از این که فرد مؤنث اندام تناسلی خود را بر اندام تناسلی همجنس خود قرار دهد.» طبق ماده 239، «حد» یا مجازات مساحقه «صد ضربه شلاق» است.

راه‌های اثبات مساحقه

راه‌های اثبات مساحقه تقریباً شبیه سایر جرایم «حدی» است و در صورت محکومیت، محرومیت از حقوق اجتماعی را به دنبال دارد. دلیل دیگر اهمیت این جرم نیز، در پیامدهای جزایی تکرار آن است. شرط اصلی اثبات مساحقه نیز مانند لواط و سایر جرایم حدی، چهار بار اقرار در نزد قاضی است، اما به همان ترتیب، شهادت شهود (شهادت چهار مرد - یا دو مرد و چهار زن- که عمل را دیده باشند) و «علم قاضی» نیز از دیگر راه‌های «اثبات» و تعیین مسیر پرونده یا تغییر آن به ضرر متهم است. همان‌گونه که در بخش‌های پیش‌تر نیز اشاره شد، متداول‌ترین راه برای محکوم کردن زنان به مساحقه، اقرار گرفتن از آنان در روند بازجویی است. بنابراین، در این زمینه نیز بهترین راه برای محافظت از خود، خودداری از اعتراف به داشتن هرگونه ارتباط عاشقانه یا جنسی با زنان دیگر است.

نکته مهم: در بازجویی‌ها ممکن است پرسش‌های جزئی و ریز درباره روابط خصوصی‌تان پرسیده شود؛ در چنین مواردی، حتماً مبادرت به انکار و رد کنید. در پاسخ به این پرسش که «متهم به ارتکاب مساحقه هستید، آیا قبول دارید یا خیر؟» باید به طور قاطع و روشن بگویید: «نه، قبول ندارم. من چنین رفتاری نداشته‌ام.» یا: «من مساحقه را قبول ندارم و چنین کاری نکرده‌ام.» در مواردی، این برخورد سبب خواهد شد تا زمینه برای طرح سوالات جزئی بعدی بسته شود.

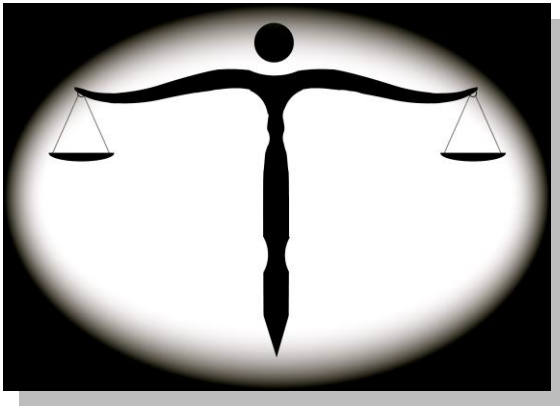
امکان صدور حکم اعدام برای زنان لژیین

از آنجا که مساحقه از جمله جرایم حدی است، تکرار آن می‌تواند در مرتبه چهارم به مجازات مرگ و اعدام محکوم منجر شود. بنابراین، برخلاف آنچه گفته می‌شود که زنان لژیین اعدام نمی‌شوند، چنین احتمالی از اساس منتفی نیست. از سوی دیگر، در صورت ادعای «استمرار در رفتار فاسد» متهم ممکن است بر پایه مقررات جدید، متهم به «افساد فی‌الارض» شود که مجازات آن اعدام است.

«همجنس‌گرایی» به عنوان یک جرم مستقل

مطابق ماده 237 قانون مجازات اسلامی (1390)، صرف همجنس‌گرایی به عنوان یک جرم مستقل معرفی شده است: «همجنس‌گرایی انسان مذکر در غیر از لواط و تفخیز، از قبیل تقبیل و ملامسه از روی شهوت، موجب سی و یک تا هفتاد و چهار ضربه شلاق تعزیری درجه شش است». در تبصره این ماده آمده است «حکم این ماده و ماده قبل در مورد انسان مونث نیز جاری است».

در حال حاضر، بهترین شیوه، انکار کامل هر نوع رابطه جنسی با همجنس خود است و به این ترتیب، منع و پیش‌گیری از ورود ماموران و مقامات دادگاه‌ها به حریم خصوصی خود؛ چرا که با فراهم بودن امکان اثبات حداقل ارتباط، بازجویان و قضات می‌توانند فردی را با استناد به ماده 237، به عنوان همجنس‌گرای ساده محکوم و مجازات کنند. تأیید هرگونه رابطه جنسی می‌تواند زمینه را برای ایجاد مشکلات بعدی، مانند اتهام فساد یا اشاعه فساد باز کند. بنابراین، توصیه می‌شود به کلی و از اساس منکر هر نوع رابطه جنسی شوید.

بخش دوم

راه‌کارهای گریز از تعقیب جزایی

تشکیل یک پرونده قضایی در ایران می‌تواند زندگی شخصی و اجتماعی هر فردی را در مسیر دشواری قرار دهد که ممکن است تا نابودی وی و اجرای مجازات اعدام نیز پیش رود. بر این مبنای، پیش از هر چیز باید از گرفتار شدن و بازداشت و تشکیل پرونده پیش‌گیری کرد و کوشید تا کار به چنان مرحله‌ای نرسد. با این حال، چنان گرفتاری‌هایی ممکن است پیش بیاید و لازم است عوامل موثر در تشکیل یک پرونده را بررسی کنیم.

لازمه تشکیل هر پرونده قضایی و شروع به رسیدگی قانونی، یکی از موارد زیر است:

- دستگیری اتفاقی
- گزارش ستاد حفاظت اجتماعی
- گزارش بسیج
- گزارش مردمی (همسایه‌ها یا افراد ساکن محل)
- شکایت شخصی

دستگیری اتفاقی

مهم‌ترین مسئله، هوشیاری شخصی و دوری از ریسک بی‌دلیل است. مثلاً پیش از رفتن به مهمانی‌ها، تا جایی که امکان دارد از امنیت محل مهمانی، محله و... مطمئن شوید.

ارتباط ای‌میلی، تبادل عکس، فیلم و فعالیت در جامعه مجازی در ایران به سرعت می‌تواند هویت فرد را آشکار کند. بنابراین، از اسامی مستعار استفاده کنید و نکات ایمنی «آنلاین» را رعایت کنید. اگر فعالیت اجتماعی یا سیاسی دارید، امکان خطر برای شما بیشتر است و طبیعتاً باید ملاحظات بیشتری به‌کار بندید.

گزارش ستاد حفاظت اجتماعی

«ستادهای حفاظت اجتماعی» به اصطلاح «بخش مردمی» یا «پلیس مخفی» در ایران است. توصیه می‌شود از آشکار کردن هویت جنسی خود برای افراد محله و ایجاد حساسیت بی‌مورد در محله یا

محیط‌های زندگی و کار و فعالیت و نزد افرادی که آنها را نمی‌شناسید و به آنان اعتماد ندارید، خودداری نمایید.

گزارش بسیج

بسیجی‌ها «ضابط قوه قضاییه» شناخته می‌شوند. گزارش آنها، معمولاً در تشکیل پرونده‌های قضایی موثر است و برای ناکارآمد کردن چنان گزارش‌هایی، شایسته است که تا حد امکان متعارف با عرف غالب محل رفتار کنید. توجه داشته باشید که در هنگام مواجه شدن با نیروهای بسیجی، حتماً از آنها حکم قضایی بخواهید و بدون ارائه آن حکم، از پاسخ به پرسش‌های آنان امتناع ورزید. اگر در انتظار عمومی قصد انتقال شما به اتومبیل یا دست‌بند زندان را داشتند، با ایجاد سر و صدا مردم را آگاه کنید و از آنها کمک بخواهید. از آنجا که مأموران بسیج معمولاً بدون حکم قضایی رفتار می‌کنند، فریاد شما و مطلع ساختن مردم شاید بنا به موقعیتی که در آن قرار می‌گیرید، کارساز باشد. لازم به تأکید است که در صورت دستگیری توسط بسیج، نباید به هیچ وجه به همجنس‌گرا بودن خود و داشتن رابطه جنسی یا عاطفی با دیگران اعتراف کنید. در صورت فقدان اعتراف، ممکن است شما را به «غرب‌زدگی» یا «پیروی از رفتار و ارزش‌های منحرف غربی و رواج فرهنگ غرب» متهم کنند، که نهایتاً جرمی است اخلاقی و مانند لواط، مجازات اعدام ندارد.

شکایت شخصی

شکایت شخصی، زمانی مبنای تشکیل پرونده خواهد شد که شکایت از طرف پدر، مادر یا همسر یکی از طرفین مبنی بر «سوء استفاده جنسی» یا اغفال مطرح شده باشد. قبل از آنکه در معرض این گونه شکایات قرار بگیرید، شایسته است تا بدون ایجاد درگیری با خانواده‌ها، سعی در تصحیح افکار آنها داشته باشید. شکایت خانواده، معمولاً وسیله سوء استفاده مأموران پلیس و دایره مبارزه با مفاسد اجتماعی نیروی انتظامی می‌شود و دادرها نیز در این خصوص معمولاً روش سختگیرانه‌ای پیش می‌گیرند.

قبل از ثبت پرونده نزد پلیس یا دادرها، سعی کنید شاکی را از اعلام شکایات منصرف سازید. به این نکته توجه کنید که در جرایم مرتبط با همجنس‌گرایی، رضایت یا گذشت شاکی نقشی در بسته شدن پرونده ندارد و در صورت ثبت پرونده با چنان شکایتی، حتی در صورت گذشت او، پرونده شما بسته و مختومه نخواهد شد.

چنانچه موفق به انصراف شاکی از شکایات نشدید، هیچ اتهامی را نپذیرید. سعی کنید پلیس و مقام قضایی را متقاعد کنید که شاکی

در برداشت‌های خود دچار سوء‌تفاهم و اشتباه شده است و هیچ مسئله خاصی در میان نیست و ...

در محیط خانه

توجه داشته باشید که بخش بزرگی از اعضای جامعه همجنس‌گرای ایرانی، پیش از آن که با جامعه و مقامات پلیس و... مشکل داشته باشند، معمولا با خانواده‌های خود و به‌ویژه اعضای مذکر آن (پدر، برادر و دیگر وابستگان مذکر) مشکل دارند. از دست دادن حمایت خانواده آسیب‌های جدی آتی، به‌خصوص برای نوجوانان، همراه دارد. بنابراین، چنانچه از حمایت خانواده خود برخوردار نیستید، تلاش کنید تا آن‌ها را تبدیل به ابزار سرکوب بیشتر نشوند. به این معنا که درگیری با آن‌ها را به حدی نرسانید که علیه شما شکایت کنند یا به اصطلاح شما را لو دهند.

در محیط کار

گذشته از خانواده، ممکن است در محیط کار نیز با مشکلاتی مواجه باشید. معمولا کارفرماها چندان تمایلی به همکاری با همجنس‌گرایان ندارند. از آنجا که تمامی مراکز کار در ایران به نوعی تحت نظارت «اداره اماکن نیروی انتظامی» قرار دارند، کارفرماها منافع خود را در همکاری با نیروهای انتظامی می‌بینند. بنابراین، اگر تخصص ویژه‌ای نداشته باشید، ممکن است حضور شما را در محیط کار تحمل نکنند. این امر و حساسیت در مورد مدیران بخش‌ها یا برخی از همکاران نیز صدق می‌کند. لذا توصیه می‌شود تا حد امکان، گرایش یا هویت جنسی خود را در محیط کار برملا نکنید.

بخش سوم

آغاز پرونده قضایی و مراحل آن

اگر به هر دلیلی با اتهامی مرتبط با همجنس‌گرایی بازداشت شدید، لازم است که به مواردی که در ادامه می‌آید توجه کنید و با دیگران نیز در میان بگذارید.

لزوم انتخاب وکیل

اگر وکیل مورد اطمینانی از وکلای دادگستری می‌شناسید، به وی مراجعه کنید و از قبل یک نسخه وکالت‌نامه با وی امضا کنید و شرایط خود را با وی در میان بگذارید. از او بخواهید تا در صورت بازداشت و ایجاد گرفتاری حقوقی، فوراً وکالت شما را بپذیرد و پی‌گیری‌های نخستین را آغاز کند.

داشتن وکیل یکی از حقوق اساسی هر متهم است. این حق، در اصل 35 قانون اساسی به رسمیت شناخته شده است. علاوه بر آن، این حق مورد حمایت اسناد بین‌المللی حقوق بشری نیز هست و در قانون حفاظت از حقوق شهروندی (مصوب 1386) نیز ذکر شده است.

احضار به دادسرا یا دادگاه

مهم: اگر پرونده‌ای با اتهام «لواط» برای شما تشکیل شده باشد و قرار باشد در دادگاه کیفری استان با آن اتهام بازجویی و محاکمه شوید، از ابتدای برخورد مأموران و بازجویان، حتی در نخستین جلسه حضور در بازجویی‌های احتمالی و حتی زمانی که همراه مأموران کلانتری و امثال آن هستید، هر چه به زبان بیاورید، ثبت می‌شود و ممکن است از آن علیه شما استفاده شود و مبنای صدور حکم قاضی (حتی اعدام) قرار گیرد. بنا بر این، حتی اگر نظریه پزشکی قانونی نیز به ضرر شما بود، باز به انکار خود ادامه دهید و به نظریه پزشکی قانونی معترض شوید.

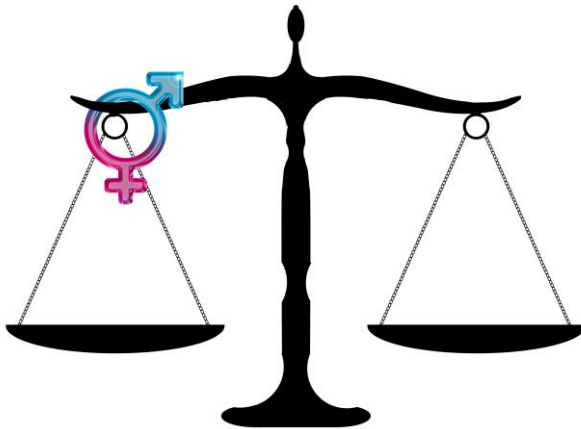
بازجویی در کلانتری ممنوع است

بر مبنای ماده 43 قانون آیین دادرسی کیفری ایران، تحقیق در جرایم منافی عفت ممنوع است؛ مگر در مواردی که جرم «مشهود» باشد یا دارای «شاکی خصوصی» باشد.

بنابراین، شما مجبور نیستید به سوالات پلیس، مامور کلانتری یا یک مامور ساده بسیج پاسخ دهید. تاکید کنید که «مطابق قانون، شما حق بازجویی از من را در این مورد مشخص ندارید.» این را نیز به خاطر داشته باشید که «جرم مشهود» جرمی است که در حضور و در مقابل مامور پلیس انجام گیرد و توسط او مشاهده شده باشد.

به این نکته هم توجه داشته باشید که معمولا در برخورد اول، اگر شما را نسبت به مفاد قانون مطلع بیایند، ممکن است موضع سختی بگیرند؛ ولی این رفتار به تدریج نرم می‌شود و قضیه در نهایت به نفع شما تمام خواهد شد.

«احضار» شما برای محاکمه باید حتما کتبی باشد و برگه احضاریه به آدرس شما آمده باشد. صرف نظر از آنکه احضاریه چه زمانی صادر شده باشد، باید تاریخ زمان دریافت برگه احضاریه توسط شما در آن قید شده باشد و امضای شما، دریافت احضاریه در آن تاریخ معین را تایید کند.

پس از دریافت برگ احضاریه، اگر تاریخ حضور شما در دادسرا مشخص باشد، بر مبنای آن اقدام کنید. در این فاصله و تا پیش از آن، سعی کنید با یک وکیل یا مشاور حقوقی معتمد مشورت کنید. اگر برگ

احضاریه شما تاریخ نداشته باشد، باید ظرف سه روز به دادسرای معرفی شده مراجعه کنید. معمولاً اگر یک یا دو روز دیرتر بروید، مشکلی پیش نمی‌آید؛ اما تاخیر بیش از آن، می‌تواند منجر به جلب یا دستگیری شما شود؛ به ویژه اگر پرونده «شاکلی خصوصی» داشته باشد.

لزوم هماهنگی پیش از رفتن به دادسرا

اگر به همراه دوست یا شریک جنسی‌تان احضار شده‌اید، قبل از حضور، حتماً او را پیدا کنید و تمامی حرف‌ها را با هم هماهنگ کنید.

بازجویی شفاهی قانونیت ندارد

توجه کنید در دادگاه یا در دادسراها و حتی نزد پلیس، هیچ چیز به طور «شفاهی» صورت نمی‌گیرد و قانونیت ندارد. بنابراین، تمامی بازجویی‌های شما در تمامی مراحل باید «کتبی» باشد تا بتوان به آن استناد کرد.

بهترین پاسخ

پرسش‌های بازجویان و قضات باید واضح و شفاف باشند. اگر مفهوم چیزی را نمی‌دانید، حتماً بپرسید. از سوال کردن نهراسید. پرسش حق شماست و تکلیف قاضی این است که به پرسش‌های شما پاسخ روشن دهد. در پاسخ به اتهامات خود، اظهاراتی مانند «**نمی‌دانم**» یا «**این طور نیست**» پاسخ‌های خوبی نیستند. واضح و قاطع بگویید که اتهام یا مواردی اتهامی را از اساس قبول ندارید و منکر اتهام شوید.

حق سکوت کردن

شما حق سکوت دارید. طبق ماده 129 قانون آیین دادرسی کیفری، قاضی حق ندارد «سوالات تلفینی یا مبهم» از شما بپرسد. شما حق دارید هر سوالی را که مایل نیستید، پاسخ ندهید یا به کلی از پاسخ‌گویی اجتناب ورزید.

«حق سکوت کردن»، حقی است که قانون برای شما در نظر گرفته است. بنا بر اصول و موازین حقوقی، «سکوت» هیچ چیز را اثبات یا رد نمی‌کند. بر خلاف ضرب‌المثل معروف در اذهان عمومی، سکوت در جریان محاکمه نشان «رضا» یا «تایید» اتهام‌ها نیست.

آگاهی شما به آنچه نوشته می‌شود و در پایان جلسه امضا می‌کنید، اهمیت بسیاری دارد. شتاب نکنید و نگران نباشید. پیش از امضا،

تمامی متن بازجویی را دست‌کم یک بار به‌طور کامل و با دقت بخوانید و اگر لازم بود، نکاتی را به آن اضافه یا از آن حذف کنید. توجه داشته باشید که تمام مراحل پرونده شما قاعدتا باید محرمانه و غیرعلنی باشد.

نظریه پزشکی قانونی

اگر از «نظریه پزشکی قانونی» علیه شما استفاده شود، آن را رد کنید. از نظر قضایی، ارزش «نظریه پزشکی قانونی» وابسته به پذیرش شماسست. این نظریه به صورت منفرد قادر نیست اتهامی را علیه شما اثبات کند. نظریه پزشکی قانونی تنها یک «نظریه» است و «دلیل موجه یا مدرک مستند حقوقی» محسوب نمی‌شود. شما می‌توانید به نظریه پزشکی قانونی نیز مانند هر نظریه کارشناسی دیگری اعتراض کنید.

بنابراین، اگر در آغاز روند پرونده و دادگاه برای شما متنی را خواندند و گفتند: آیا «نظر پزشکی قانونی را قبول دارید یا نه؟»، اگر آن نظریه علیه شما باشد، حتماً آن را رد کنید.

در صورت رد نظریه پزشکی قانونی توسط شما، باید شما را به «کمیسیون پزشکی قانونی» ارجاع دهند که تشکیل آن قطعا چند روز طول خواهد کشید. در آن فاصله، آثار انجام عمل جنسی می‌تواند نامحسوس شود، و امکان اظهار نظر دقیق در مورد آن را توسط «کمیسیون پزشکی قانونی» محدود کند و این مسئله، به سود شما تمام خواهد شد. باید تاکید کرد که نظر «کمیسیون پزشکی قانونی» نیز تنها می‌تواند صدمه رسیدن به مقعد متهم را مطرح یا اثبات کند، که این امر هم البته به‌خودی خود اثبات‌کننده جرمی نیست. بازجویان و قضات خواهند کوشید از آن اطلاعات استفاده کرده و شما را وادار به اعتراف به عمل لواط کنند، اما در نهایت «اعتراف» شماسست که می‌تواند سرنوشت پرونده‌تان را تعیین کند.

بازجویی و شکنجه

بنا بر اصل 38 قانون اساسی: «هرگونه شکنجه برای گرفتن اقرار و یا کسب اطلاع ممنوع است، اجبار شخص به شهادت، اقرار یا سوگند مجاز نیست و چنین شهادت و اقرار و سوگندی فاقد ارزش و اعتبار است.»

در این اصل، اعمال شکنجه برای کسب اقرار از متهم، به روشنی ممنوع شده است. در قانون «آزادی‌های مشروع و حقوق شهروندی» نیز علاوه بر ممنوعیت شکنجه، مصادیق آن نیز بیان شده است و این

قانون «هر گونه رفتار تحقیرآمیز و شکنجه روحی و جسمی» را ممنوع کرده است.

بند 6 این قانون حاکیست: «در جریان دستگیری و بازجویی یا استطلاع و تحقیق از ایداع افراد، نظیر بستن چشم و سایر اعضا و تحقیر و استخفاف به آنان اجتناب گردد.» این بند قانونی، به روشنی از ممنوعیت برخی رفتارها در جریان بازجویی سخن می‌گوید.

توجه داشته باشید که ممنوعیت شکنجه اگر چه در قانون وجود و صراحت دارد، اما در عمل ممکن است اعمال شود. در صورت مواجهه با آن، باید حتما و در اولین فرصت ممکن گزارش شود و به اطلاع مقامات قضایی و مسئولان بالاتر برسد.

در صورتی که به هر شکلی مورد شکنجه، چه روحی چه جسمی قرار گرفتید، در اولین فرصت شکایتی علیه شکنجه‌گر خود تهیه و اعلام جرم کنید. اگر آزاد شدید و آثار شکنجه در بدن شما همچنان پیدا بود، عکسی از آثار شکنجه تهیه کنید و در صورت امکان به یک پزشک نیز مراجعه کنید تا شما را معاینه و آثار را مشاهده و ثبت کند.

از بیان و شرح شکنجه‌های روحی مثل بازداشت در شرایط سرد یا گرم یا عدم دسترسی به تلفن یا ملاقات خانواده یا چشم‌بند زدن، نگهداری طولانی در انفرادی، بیدار نگه‌داشتن بیش از حد، لمس بدن، عدم دسترسی به حمام، به‌کار بردن الفاظ رکیک، اهانت به خانواده و یا رفتارهای تحقیرآمیز که معمولا دربارهی همجنس‌گرایان متداول است، ابایی نداشته باشید.

اگر شکنجه شده‌اید، در نزد قاضی شرح آن را بازگوید

معمولاً شکرگرد مامورین در بازداشت و بازجویی‌ها آن است که شما را می‌ترسانند که اگر هر چه پیش آن‌ها اقرار کرده‌اید نزد قاضی تکرار نکنید، دوباره به پلیس یا مامور تحویل داده خواهید شد و دوباره بساط شکنجه ادامه پیدا خواهد کرد. به هیچ‌وجه فریب این تهدیدها را نخورید و در اولین فرصتی که نزد قاضی حاضر شدید، حتماً بگویید که شکنجه شده‌اید و از قاضی بخواهید تا موارد شکنجه شما را ثبت و بررسی کند. اگر اثرات فیزیکی ناشی از شکنجه بر بدن شما وجود دارد، فوراً آن را به قاضی نشان دهید. دقت کنید که شرح شکنجه‌ها در صورت جلسه دادگاه یا بازپرسی نوشته شود و بر این درخواست خود تأکید بورزید.

آزادی یا بازداشت

پس از اولین بازجویی اگر قاضی شما را بی‌گناه بداند، فوراً ترتیب آزادی شما را خواهد داد. از این رو بازجویی اول بسیار اهمیت دارد.

اگر حرف‌های شما دلالت بر این داشته باشد که موضوع اتهام را قبول دارید یا بر فرض اگر «نظریه پزشکی قانونی» علیه شما باشد، قاضی «قرار تأمین» صادر می‌کند.

در «دادگاه کیفری استان» اگر بپذیرید که رابطه جنسی کامل (لواط) داشته‌اید، بازداشت خواهید شد و این امر می‌تواند پیامدهای بسیار خطرناکی برای شما داشته باشد. گذشته از چگونگی برخوردهای فردی ماموران و قضات یا بی‌توجهی‌های احتمالی آنان به قوانین و وظایف خود، بخش مهمی از چگونگی روند دادگاه و حکم شما به حرف‌ها و برخوردهای خود شما بستگی دارد. همان طور که پیش‌تر نیز تأکید شد، باید در تمامی مراحل به طور قاطع و شفاف چنان اتهامی (لواط) را رد کنید.

هر «قرار»ی که درباره شما صادر شود، قابل اعتراض و فرجام‌خواهی است و می‌توانید به آن اعتراض کنید. چنان که پیش‌تر گفته شد، چیزی به عنوان «بازجویی شفاهی» در قانون وجود ندارد و نمی‌توان به آن استناد کرد. پس در زمان امضای حرف‌های خود، دقت کنید که چه چیزی را امضا می‌کنید و اگر «قرار بازداشت» (دقیقاً با همین عنوان «قرار بازداشت موقت») برای شما صادر شود، فارغ از نتیجه فوری، می‌توانید و مفید است که به آن اعتراض کنید و آن اعتراض را گزارش‌ها ثبت شود.

جلسه محاکمه در دادگاه

پس از سپری شدن مراحل ابتدایی پرونده، برای محاکمه فراخوانده می‌شوید. اگر تا آن زمان وکیل نداشته‌اید، می‌توانید وکیلی انتخاب کنید. توجه کنید اگر اتهام شما «لواط» باشد، حتما باید وکیل داشته باشید. اگر خودتان وکیلی انتخاب نکنید، دادگاه برای شما یک «وکیل تسخیری» تعیین خواهد کرد.

اگر احساس کردید فردی که به عنوان وکیل تسخیری تعیین شده به وضعیت پرونده شما آسیب خواهد رساند، روز دادگاه به قاضی بگویید که وی را قبول ندارید و بخواهید تا دادگاه وکیل دیگری را برای شما تعیین کند. اگر دادگاه مخالفت کرد، حتما اصرار کنید و بگویید که این درخواست شما در صورت جلسه دادگاه قید شود. اگر باز هم توجه نشد، هنگامی که به سوالات دادگاه جواب می‌دهید، این موضوع را با زیرکی در گفته‌های خود بگنجانید و بگویید که «من وکیل انتخابی دادگاه را قبول ندارم». باز هم اگر در صورت جلسه این موضوع نوشته نشد، زمانی که قلم به شما می‌دهند تا صورت جلسه را امضا کنید، در کنار امضای خود بنویسید: «من وکیل را قبول ندارم». این اقدام و اعتراض شما، مانع از تایید حکم اعدام توسط «دیوان عالی کشور» خواهد شد. البته توجه داشته باشید که اگر حکم اعدام صادر شد، در اعتراض به همین نکته نیز توجه کنید و اعتراضی ساده بنویسید و به دادگاه بفرستید که حکم و رسیدگی را قبول ندارید، زیرا وکیل نداشته‌اید و از حق دفاع و رسیدگی منصفانه برخوردار نبوده‌اید.

دادگاه جزایی

در ابتدای جلسه دادگاه، از شما می‌خواهند که بگویید کیفرخواستی را که خوانده شد، قبول دارید یا نه. باید بگویید «نه»، و دلایل خود را بیاورید. در آن مقطع آزادانه صحبت کنید و توجه داشته باشید که حرف‌های شما ثبت می‌شود و این مرحله (نزد قاضی) از اهمیت زیادی برخوردار است.

دادگاه کیفری استان

در اتهام لواط، دادگاه موسوم به «دادگاه کیفری استان» مرحله بازجویی اولیه را انجام می‌دهد و تمامی آن بازجویی‌ها می‌تواند مصداق اقرار نزد قاضی تلقی شود؛ بنابراین اهمیت زیادی دارد.

تمامی احکام دادگاه کیفری استان، قابل اعتراض و تجدیدنظرخواهی است و شما از تاریخ ابلاغ یا امضای حکم آن، بیست روز مهلت دارید تا به حکم صادره اعتراض کنید. برای اعتراض، باید به دفتر دادگاهی

که حکم شما را صادر کرده است مراجعه کنید؛ آنها خودشان موظف هستند که پرونده شما را برای تجدیدنظرخواهی بفرستند.

رای دادگاه

اگر رای دادگاه مبنی بر تشخیص بی‌گناهی و برائت شما باشد، در صورتی که در بازداشت بوده باشید، فوراً آزاد خواهید شد. اما چنانچه آن رای مبنی بر محکومیت باشد، ظرف 20 روز از تاریخ «ابلاغ یا امضای حکم» می‌توانید و شایسته است که به آن اعتراض کنید. توجه داشته باشید که اعتراض فقط یک‌بار انجام می‌شود. اگر وکیل ندارید یا وکیل تسخیری دارید، خودتان یک اعتراض ساده بنویسید و به «دفتر دادگاه» تحویل دهید.

اعتراضی که خودتان می‌نویسید، بهتر است چندان مفصل نباشد؛ چون تخصص کامل ندارید و ممکن است مطالبی بنویسید که در نهایت از آن علیه شما استفاده شود. اما در عین حال، اعتراض‌ها باید حاوی این مطلب باشد که به حکم دادگاه معترض هستید. به انکار خود اشاره کنید و بگویید که بی‌گناه هستید و جرمی را که به شما نسبت داده شده و در حکم آمده، به هیچ وجه مرتکب نشده‌اید.

اگر در متن حکم به «اقرار» اولیه شما استناد شده باشد، باید در اعتراض خود بنویسید که حرف‌های اولیه‌ای را که مستند آن حکم است، قبول ندارید، زیرا آن گفته‌ها در اثر فشار و شکنجه روحی و جسمی در بازداشتگاه یا در دایره‌ی مبارزه با مفسد اجتماعی و... ناخواسته به زبان آمده و صحت ندارد.

اشاره به شکنجه در طول بازداشت و دوران بازجویی، می‌تواند در مرحله تجدیدنظر به سود شما باشد و شانس رسیدگی بعدی یا نقض حکم را افزایش دهد.

بخش چهارم

آشنایی با تشکیلات قضایی

در ابتدای تشکیل یک پرونده، شما با ماموران پلیس روبه‌رو هستید. البته جز در مورد «جرایم مشهود»، پلیس و سایر ماموران (بسیجی‌ها و...) به هیچ وجه حق بازداشت شما را ندارند؛ و جرم مشهود، جرمی است که در حضور ماموران اتفاق افتاده باشد. اما دستگیری ممکن است انجام گیرد و در هر حال، در تمامی جرایم، اعم از مشهود و غیرمشهود، ماموران موظف هستند که فوراً (کمتر از 24 ساعت) متهم را نزد قاضی حاضر کنند. بنابراین، تحمل و تمرین کنید تا در نزد قاضی، همه چیز را از اساس و بدون ابهام انکار کنید.

توجه داشته باشید که قاضی باید در محل قضاوت، در دادگاه یا دادرسی شما را تحت بازجویی و محاکمه قرار دهد، اگر قاضی در بازداشت‌گاه به ملاقات شما بیاید، باید خودش را معرفی کند و مسئولیت و سمت خود را به شما بگوید.

مستندسازی

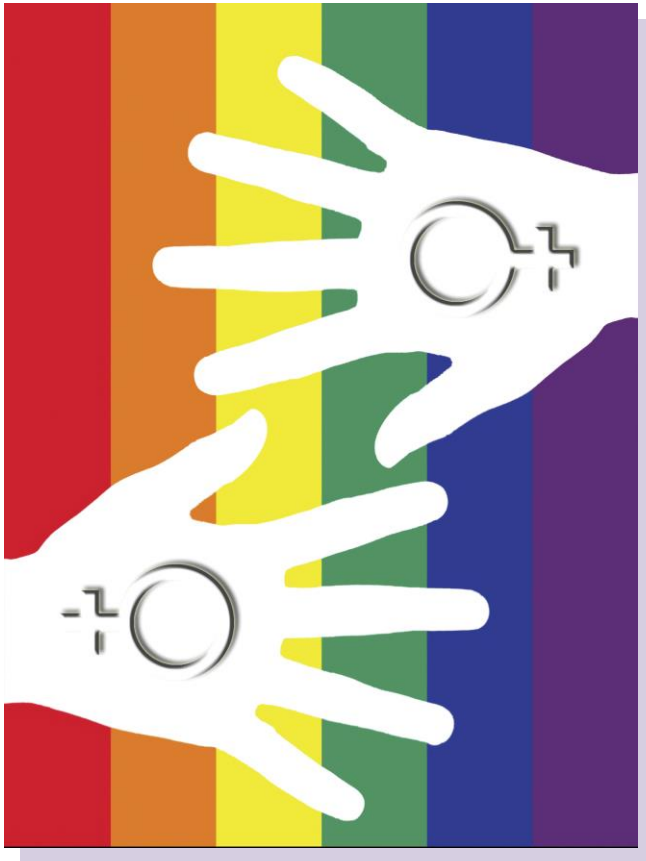
در هر مرحله از رسیدگی به پرونده‌تان، از تمامی نامه‌ها یا احکام یا احضاریه‌ها و اوراق قضایی که به دادگاه می‌دهید یا از دادگاه دریافت می‌کنید، یک نسخه تهیه کنید و برای خود در یک پوشه در جایی امن نگهداری کنید. از «نظریه پزشکی قانونی» نیز کپی بگیرید. طبق قانون باید با هزینه شخصی شما، تصویر یا کپی مدارک را در اختیارتان قرار دهند.

شماره پرونده خود را بدانید

تمامی پرونده‌های قضایی در ایران یک شماره ثبت و یک شماره 16 رقمی دارند. حتماً این شماره‌ها را ثبت و در محلی مطمئن نگهداری کنید. همچنین، از دفتر دادگاه شماره رمز شخصی برای پیگیری کامپیوتری بگیرید. اگر شخصاً موفق به دریافت آن نشدید، از طریق وکیل خود اقدام کنید.

بدون دیدن دستور قضایی و اطمینان از صحت آن، خود را به هیچ ماموری تسلیم نکنید

گاهی اوقات افرادی در لباس نظامی ممکن است در پوشش مامور وارد محیط زندگی یا کار شما شوند. توجه داشته باشید که طبق قانون، غیر از موارد «جرم مشهود»، بازداشت افراد الزاما باید با دستور مقام قضایی صورت بگیرد. حتما حکم بازداشت از مامور دستگیری بخواهید. این حکم حتما باید توسط مقام قضایی امضا شده باشد.

فصل پنجم

بازداشتگاه‌ها و زندان

در صورتی که به هر دلیل، اعم از اتهام همجنس‌گرایی یا سایر اتهام‌های عمومی، بازداشت شدید یا مجبور بودید مدتی را در بازداشتگاه یا زندان سپری کنید، توجه کنید که محیط زندان یا بازداشتگاه برای شما (به عنوان یک همجنس‌گرا) می‌تواند محیط خطرناکی باشد. در زندان معمولا چیزی مخفی نمی‌ماند و امکان پنهان ماندن محدود است. بنابراین، اگر گرایش و هویت جنسی خود را آشکار کنید، قطعاً مورد آزار قرار خواهید گرفت.

از فرصت حضور در زندان برای حرفه‌آموزی یا یادگیری زبان خارجی یا شرکت در دوره‌های فنی و حرفه‌ای استفاده کنید. تحمل زندان کار آسانی نیست، اما به جای تسلیم شدن اجباری، از خود تحرک نشان دهید، مطالعه کنید، و به فعالیت‌های ممکن دیگر بپردازید.

اگر رفتار نادرستی در زندان دیدید، مشاهدات خود را طی نامه‌ای به رئیس زندان انتقال دهید. اگر ایام بازداشت شما بیش از اندازه مقرر به طول انجامید یا در ایام بازجویی شکنجه شدید، نامه‌هایی را در آن زمینه‌ها خطاب به مقامات بالای قضایی، مانند رئیس دادگستری استان یا شهرستان، ستاد حقوق شهروندی و قاضی دادگاه‌تان یا دادستان بنویسید. اگر روند بررسی پرونده در مرحله مقدماتی در دادسرا طولانی شود، می‌توانید با دادیار یا بازپرس و دادستان مکاتبه کنید.

نوشتن وقایع زندان و خاطرات و بررسی علت اسارت‌تان در زندان، گذشته از آن‌که در تحمل شرایط زندان به شما کمک می‌کند، می‌تواند برای مستندسازی پرونده شما در آینده و احقاق حقوق‌تان در برابر مراجع بی‌طرف احتمالی، به کار آید.

اگر درباره پرونده خود مشکلی دارید، با مددکاران زندان در تماس باشید؛ بخش مددکاری زندان‌ها معمولا ارتباط خوبی با زندانیان دارد.

بخش ششم

پرسش‌های متداول

همجنس‌گرایی پیش از آن‌که «جرم» باشد، چه مشکلاتی برای فرد همجنس‌گرا در جامعه ایران به وجود می‌آورد؟

اقدام به هر فعالیت اقتصادی ساده، صدور پروانه کسب یا حتی دریافت گواهی تاکسی‌رانی منوط به تایید اداره اماکن نیروی انتظامی است. در بُعدی دیگر، شرط استخدام در اداره‌های دولتی مشروط به تایید وزارت اطلاعات یا هسته‌های گزینش است. در چنین شرایطی آشکارسازی یا لو رفتن گرایش جنسی شما می‌تواند موجب محدودیت‌ها یا محرومیت‌هایی بشود.

آیا صرف پوشیدن لباس میدل جرم است؟

خیر، چنین چیزی جرم نیست. اما توجه کنید لباس میدل مردانه برای زنان، می‌تواند مصداق «عدم رعایت حجاب اسلامی» باشد و این موضوع خود می‌تواند در مواردی در دسرساز شود.

آیا امکان تبدیل مجازات شلاق به جزای نقدی هست؟

در جرایم حدی، مثل لواط، تفخیز و مساحقه، امکان تبدیل مجازات به جریمه یا تخفیف یا تعلیق اجرای مجازات و... وجود ندارد. اما در «جرم همجنس‌گرایی» صرف که حکم شلاق کمتر از 74 ضربه برای آن در نظر گرفته شده است، چنین امکانی وجود دارد.

آیا ممکن است یک فرد خواهان «تغییر جنسیت» که پزشک قانونی هم شرایط وی را تایید کرده است، در صورت بازداشت (به اتهام ارتکاب جرم مرتبط با روابط همجنس‌گرایانه) با خطر مجازات روبه‌رو شود؟

بله، ولی این «شرایط ویژه» می‌تواند خطر را کاهش دهد. در این زمینه حتماً با وکیل خود مشورت کنید. ایجاد تردید در ذهن قاضی همیشه مفید است.

صدور کارت معافیت از خدمت وظیفه عمومی چه تاثیری بر شرایط و حقوق یک متهم همجنس‌گرا دارد؟

این کارت مشکلاتی را کاهش می‌دهد، اما در عین حال مشکلاتی را نیز برای همجنس‌گراهای مرد ایجاد می‌کند. با ارائه این کارت در دادگاه می‌توان با استناد به «بیماری» روند بررسی‌ها و قضاوت را به سود خود تغییر داد؛ اما در عین حال، این کارت سندی است که کارفرمایان ممکن است با مشاهده آن از دادن کار به شما خودداری کنند.

شرایط در خواست عفو بعد از صدور حکم دادگاه چیست؟

در «جرایم حدی»، در خواست عفو باید از طرف «مقام رهبری» انجام گیرد. لازمه این کار، درخواست از طریق زندان و تکمیل فرم مربوطه است. تجربه نشان داده است که در کنار این اقدام، باید به مکاتبه با دفتر رهبری، دفتر رئیس قوه قضاییه (به‌خصوص زمانی که مجازات اعدام تعیین شده باشد)، پیگیری از طریق مراجعه به کمیسیون عفو و بخشودگی استان، و پس از آن، کمیسیون عفو قوه قضاییه، ادامه داد و از کمک‌های وکیل و خانواده بهره گرفت.

اگر فرد همجنس‌گرایی بازداشت و سپس تبرئه و آزاد شود، می‌تواند به دلیل ایام بازداشت و شکنجه روحی یا جسمی، درخواست خسارت کند؟

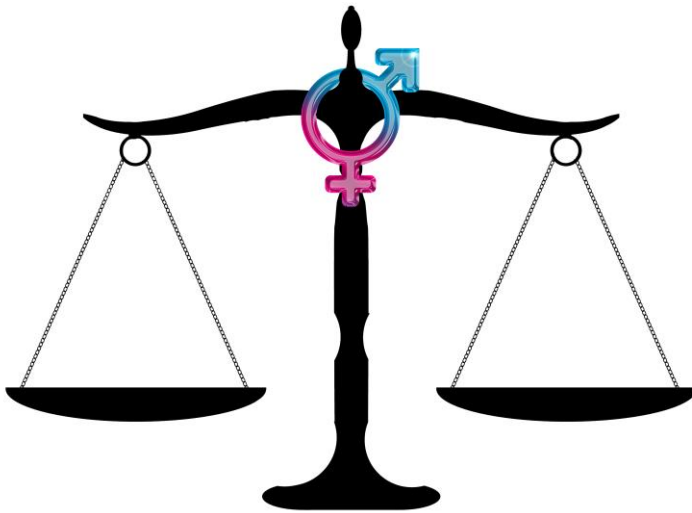
بله. هرچند در مقررات ایران به وضوح به این امکان اشاره نشده است، اما به طور کلی هر عملی که موجب صدمه به فرد گردد، اگر جسمی باشد، «دبه قانونی» به آن تعلق می‌گیرد، اما اگر روحی باشد، اثبات و پیگیری آن به سهولت امکان‌پذیر نیست. با این حال، «ستاد حقوق شهروندی» در دادگستری‌های کل استان‌ها، محل نسبتاً مناسبی برای این طرح این‌گونه شکایات است. اگر خواستار پیگیری خسارات وارده در چنین زمینه‌ای هستید، شکایت خود را به یک مرجع ندهید. آن را به کمیسیون اصل 90 مجلس ارجاع کنید و نسخه‌هایی از مشروح شکایت خود را نیز به دفتر قوه قضاییه و بازرسی نیروی انتظامی ارسال کنید. اگر قاضی در شکنجه شرکت یا حضور داشته یا به شکایت شما از شکنجه شدن‌تان توجه نکرده است، از وی نیز به دادسرای انتظامی قضات در تهران شکایت کنید.

در چه شرایطی ممکن است علاوه بر اتهام همجنس‌گرایی، اتهام ایجاد فساد در جامعه یا دایر کردن مرکز فساد نیز به یک متهم همجنس‌گرا وارد شود؟

در شرایطی که گزارش محلی یا گزارش مردمی و ستاد حفاظت اجتماعی یا تحقیقات نامحسوس نشان دهد که شما منزل یا محلی را به طور دائم برای گردهمایی‌های خود اختصاص داده‌اید یا محافل مرتبط را سامان داده‌اید.

همجنس‌گرایی از چه سنی در ایران جرم شناخته می‌شود؟

مطابق قوانین جمهوری اسلامی، دختران از سن 9 سال و پسران از سن 15 سالگی دارای مسئولیت کیفری هستند و می‌توانند به هر جرمی، از جمله جرایم مرتبط با همجنس‌گرایی، متهم شوند.

About Us

The **International Gay and Lesbian Human Rights Commission (IGLHRC)** is dedicated to human rights advocacy in partnership with people who experience discrimination or abuse on the basis of their actual or perceived sexual orientation, gender identity or expression. IGLHRC was founded in 1990 and, since 2010, has been accredited with consultative status by the United Nations. IGLHRC is headquartered in New York and has staff and offices in Asia, Africa, Europe, Latin America and the Middle East. More information is available online at www.iglhrc.org.

The **Middle East and North Africa (MENA) Program** is the newest IGLHRC regional program. Launched in 2009, it was established to work in solidarity with LGBT, MSM and WSW individuals; LGBT activists; and allies from diverse human rights and social justice movements. The MENA Program initiatives vary according to country conditions, local priorities and current needs.

The mission of the **IGLHRC Iran Project** is to fight all manifestations of homophobia and transphobia in legal, political, and social frameworks in Iran. Toward this end, IGLHRC works with LGBT Iranians, allies, and experts to develop activities and resources that can be used in the ongoing struggle for equality and justice. The IGLHRC Iran Project welcomes feedback and comment via email at iran@iglhrc.org.

Methodology

In the process of creating this publication, IGLHRC engaged in extensive consultation with LGBT Iranians, allies and experts, including around conceptual development, research, writing, and editing. Prior to finalization, this publication was sent to a panel of independent reviewers.

This manual was written by an external legal expert and then reviewed and edited by IGLHRC, issue-specific consultants, and Iranian LGBT activists who contributed throughout the project's length.

Acknowledgements

For security reasons, most parties involved in this project cannot be named, however IGLHRC would like to thank and acknowledge them for their invaluable contributions. Special thanks also go to the activists, legal experts, and journalists who attended IGLHRC's convening in Düsseldorf, Germany in August 2012. Their contributions helped greatly in conceptualizing this publication and the IGLHRC Iran Project more broadly.

How to Advocate for Your Legal Rights in Iran

A Defense Strategy Manual for the Iranian LGBT Community

Unless otherwise indicated, all materials contained in this document are the property of the International Gay and Lesbian Human Rights Commission (IGLHRC) and may be reproduced, distributed, transmitted, displayed, published or broadcast for non-for-profit and/or educational purposes free of charge and without written consent from IGLHRC. Any reproduction of IGLHRC material should be done with proper acknowledgment and citation.

Copyright © 2013 by IGLHRC.

ISBN: 1-894256-61-5

Publisher's Cataloguing-in-publication Data

1. Society and Culture, Persian Society, Human Rights, LGBT Rights -- 21th century
I. Title.PK 6561.G33k3 2013

INTERNATIONAL GAY AND LESBIAN HUMAN RIGHTS COMMISSION

I G L H R C
**INTERNATIONAL GAY AND LESBIAN
HUMAN RIGHTS COMMISSION**

2013

**INTERNATIONAL GAY AND LESBIAN
HUMAN RIGHTS COMMISSION**

How to Advocate for Your Legal Rights in Iran

A Defense Strategy Manual
for the Iranian LGBT Community

